

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Petržálka a soudců JUDr. Igora Pařízka a Mgr. Evy Drahorádové ve věci

žalobkyně:

████████████████████, narozená ██████████

bytem ██████████

zastoupená advokátem JUDr. Janem Malým

se sídlem Sokolovská 5/49, 186 00 Praha

proti

žalovanému:

████████████████████, narozený ██████████

bytem ██████████

zastoupený advokátem Mgr. Miroslavem Kučerkou

se sídlem Národní 416/37, 110 00 Praha 1

o 1 298 074 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Trutnově ze dne 15. 9. 2023 č. j. 6 C 94/2021-360

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu **se potvrzuje.**
- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobkyni k rukám jejího zástupce náklady odvolacího řízení v plné výši v částce 14 036 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem okresní soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 1 298 074 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 1 298 074 Kč od 26. 2. 2020 do zaplacení (výrok I), uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 9 680 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 9 680 Kč od 26. 2. 2020 do

zaplacení (výrok II), uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení 80 505 Kč k rukám jejího zástupce (výrok III), dále uložil žalovanému povinnost nahradit České republice náklady řízení ve výši 43 385 Kč na účet Okresního soudu v Trutnově (výrok IV) a konečně uložil žalovanému povinnost zaplatit České republice soudní poplatek 12 981 Kč na účet Okresního soudu v Trutnově (výrok V).

2. Žalobkyně se žalobou domáhala na žalovaném zaplacení částek 1 298 074 Kč a 9 680 Kč s příslušenstvím. Částku 1 298 074 Kč požadovala za újmu na svých přirozených právech, nejprve konkrétně za ztížení společenského uplatnění, které jí žalovaný způsobil trestným jednáním. Odkázala na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 7. 2020, č. j. [REDAKCE] (dále také jen „odsuzující rozsudek“), kterým byl žalovaný ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. [REDAKCE], pravomocně odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8,5 let za zločin znásilnění, zločin sexuálního nátlaku, zločin vydírání a přečin nebezpečného pronásledování, které spáchal ve vztahu k ní jako poškozené. Citováním výroku o vině odsuzujícího rozsudku popsala, v čem spočívalo trestné jednání žalovaného trvající od první poloviny roku 2013 do října 2018, respektive do zadržení žalovaného v lednu 2019. Následkem protiprávního jednání žalovaného se u ní v říjnu 2018 rozvinula posttraumatická stresová porucha projevující se plačtivostí, depresivním laděním, zvýšenou lekavostí a ostražitostí, tendencí vyhýbat se sociálním kontaktům, zhoršeným soustředěním, ztrátou zájmu o aktivity, které u ní dříve vyvolávaly potěšení, ztrátou energie, sníženou schopností prožívat radost, senzitivní vztahovostí na veřejnosti, strachem v situacích, kdy vidí osobu nebo auto podobající se žalovanému a jeho autu, a vyhýbáním se takovým situacím, pocity ponížení, pocity ztráty perspektivy s pocitem omezených možností do budoucna, snížením volných schopností, bezděčnými reminiscencemi živých vzpomínek prožitých událostí s žalovaným, sníženým zájmem i účastí na důležitých činnostech v životě, nekvalitním spánkem s předčasným ranním probouzením, sníženou chutí k jídlu s celkovým váhovým úbytkem a sníženým libidem, s nejistou prognózou zlepšení a úzdravy, což krajský soud v rámci trestního řízení kvalifikoval jako těžkou újmu na zdraví. Rozsudkem krajského soudu jí byla přiznána náhrada za výše uvedenou nemajetkovou újmu, se kterou se řádně a včas dne 25. 2. 2020 u hlavního líčení připojila do trestního řízení, částkou 1 298 074 Kč. Vrchní soud v Praze však svým rozsudkem v tomto rozsahu výrok rozsudku soudu prvního stupně zrušil a odkázal ji na řízení ve věcech občanskoprávních, a to z důvodu nedodržení procesního postupu při provádění důkazu znaleckým posudkem, jakož i s ohledem na skutečnost, že posuzování přesné výše náhrady nemajetkové újmy jde nad rámec potřeb trestního řízení. V souvislosti s nárokem na náhradu nemajetkové újmy dále požadovala částku ve výši 9 680 Kč s příslušenstvím z titulu náhrady škody. Tuto částku vynaložila za posudek vypracovaný znalcem [REDAKCE], který podle Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví stanovil výši náhrady za ztížení jejího společenského uplatnění. I tuto částku uplatnil právní zástupce poškozené k náhradě při hlavním líčení dne 25. 2. 2020. Po vypracování ústavního znaleckého posudku upřesnila svůj požadavek na náhradu nemajetkové újmy. Kromě náhrady za ztížení společenského uplatnění vyčíslené znalcem na 392 490 Kč doplnila, že požaduje další nemajetkovou újmu ve výši 905 584 Kč. Tento nárok odůvodnila tak, že v důsledku trestné činnosti žalovaného se potýkala a stále se potýká s dalšími obtížemi, které negativně ovlivnily její život. Jde o reminiscenci, prohloubení narušení spánku, somatizaci, zásah do důstojnosti, zásah do soukromí a stalking. Popsala, že ji žalovaný sledoval prakticky na každém kroku, musela se mu hlásit, nuceně ho navštěvovat, sdělovat mu svůj denní program. Nutil ji k sexuálním praktikám, u toho si ji bez jejího vědomí nahrával a vedl si podrobné záznamy o jejím životě (menstruace, schůzky s žalovaným, pohlavní styky). Toto protiprávní jednání v ní vyvolávalo strach o život a v podstatě permanentní stres, starost o budoucnost a pocity méněcennosti. Žalovaný ji

vydíral, že pokud nebude jednat tak, jak si přeje, předá veškeré informace včetně videonahrávek a jiných záznamů o jejím životě jejímu manželovi, její rodině a tyto rovněž zpřístupní veřejnosti. V důsledku toho byla nucena strpět veškeré požadavky žalovaného, včetně těch sexuálních, čímž bylo zásadně zasaženo do její důstojnosti. Celá věc byla navíc veřejně projednávána v rámci trestního řízení, kdy informace z tohoto trestního řízení se dostaly na veřejnost a rodina, přátelé, její kolegové i široká veřejnost zná podrobné informace z jejího sexuálního života. Tím bylo zásadně zasaženo do její důstojnosti a soukromí a byla snížena její vážnost ve společnosti. Žalovaný žalobní nárok ani z části neuznával. Poukazoval na nedostačující žalobní tvrzení týkající se vzniku újmy na straně žalobkyně a příčinné souvislosti mezi jeho jednáním a takovou újmou, resp. mezi existencí tvrzeného ztížení společenského uplatnění žalobkyně a jeho jednáním. Nesporoval, že je soud vázán výrokem trestního rozsudku o vině žalovaného, nicméně v tomto výroku nezaznívá ničeho konkrétního o existenci ztížení společenského uplatnění žalobkyně, což by ji v tomto ohledu zbavilo povinnosti tvrzení a důkazní v rámci civilního procesu. Z podané žaloby dle jeho názoru nijak nevyplývá, jaké trvalé následky se u žalobkyně vyskytují, jak tyto souvisí s jeho jednáním a jakými důkazy chce žalobkyně tyto skutečnosti prokázat. Zdůraznil, že již v rámci trestního řízení vyvstaly relevantní pochybnosti o správnosti znaleckého posudku [REDAKCE], znalce z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemajetkové újmy na zdraví ze dne 11. 1. 2020 (který tvoří přílohu žaloby). Sám v průběhu trestního řízení nechal vyhotovit posudek oponentní ze strany doc. MUDr. Evžena Hrnčíře, CSc., který označil žalobkyni předložený posudek a jeho závěry o výši finančního odškodnění za nesprávné a nepodložené. Zdůraznil, že žalobkyni nechtěl ublížit a neublížil jí tak, jak ona tvrdí. Okresní soud vyšel pro své závěry zejména z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 7. 2020, č. j. [REDAKCE], potvrzeného rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 10 [REDAKCE], resp. z jeho výroku o vině, který podrobně citoval. Dále své závěry opřel o Ústavní znalecký posudek Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha a výsledk zástupce tohoto znaleckého ústavu [REDAKCE]. Zdůraznil závěry znaleckého ústavu, že před datem 1. 1. 2013 nebyly u žalobkyně dokladovány či uváděny žádné duševní obtíže. V důsledku jednání žalovaného nastala u žalobkyně posttraumatická stresová porucha. Nebyla dokladována či uváděna žádná jiná příčina, která by mohla evokovat proběhlou posttraumatickou stresovou poruchu, nežli jednání žalovaného popsané ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku. K ustálení zdravotního stavu žalobkyně došlo v průběhu její léčby v období let 2018 až 2020, spíše k roku 2020. V tomto ustáleném stavu se objevují pouze zbytky posttraumatické stresové poruchy. U zjištěných zdravotních problémů žalobkyně však není předpoklad jejich vymizení, znalcem popsané trvalé následky lehké újmy budou nadále přetrvávat. Ke dni ustálení zdravotního stavu žalobkyně byl znalcem určen stupeň jejího postižení v jednotlivých doménách do 25 %. Částka odpovídající ztížení společenského uplatnění žalobkyně pak byla stanovena podle Metodiky Nejvyššího soudu České republiky k náhradě nemajetkové újmy a byla vypočtena na částku 392 490 Kč, kdy okresní soud se s touto výší ztotožnil. Stejně tak uzavřel, že v řízení bylo prokázáno, že žalobkyně vynaložila za zpracování znaleckého posudku [REDAKCE] částku 9 680 Kč, když tento posudek o ztížení společenského uplatnění byl nezbytným podkladem pro uplatnění jejích práv jakožto poškozené v trestním řízení. Okresní soud shledal důvodným i nárok žalobkyně za další nemajetkovou újmu v částce 905 584 Kč. Opět za stěžejní považoval skutečnosti vyplývající z výroku o vině trestního rozsudku, kdy nejdůležitější z nich citoval. Uzavřel, že již po dobu páčání trestné činnosti žalovaným vznikala žalobkyni újma, která nebyla a nemohla být znalcem hodnocena. V období po odhalení trestné činnosti žalovaného žalobkyně prokazatelně strádala v důsledku propuknutí posttraumatické stresové poruchy. Útrapy žalobkyně psychického i fyzického rázu trvající po dobu minimálně jednoho roku zhodnotil okresní soud jako tzv. další nemajetkovou újmu ve smyslu § 2958 zákona

Shodu s prvopisem potvrzuje [REDAKCE].

č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“). Rovněž dospěl k závěru, že protiprávním jednáním žalovaného byla hrubě porušena osobnostní práva žalobkyně. Žalobkyně na pět let ztratila možnost svobodně žít podle svého, byla vystavena stresu ze stupňujícího se nátlaku žalovaného, podrobovala se jeho požadavkům zasahujícím do její nejintimnější sféry. Tímto došlo k porušení práva žalobkyně na čest, důstojnost i soukromí. Zohlednil také objektivní skutečnost, že žalobkyně jako poškozená byla vyslýchána policií i soudem, podstupovala znalecké zkoumání. V souvislosti s objasňováním a rozhodováním o trestné činnosti žalovaného se s informacemi o sexuálním životě žalobkyně obeznámilo nezanedbatelné množství lidí, což okresní soud hodnotil jako další zásah do důstojnosti žalobkyně. Při stanovení výše náhrady za vznik další újmy, spočívající v útrapách žalobkyně způsobených žalovaným a v zásahu do jejích osobnostních práv, pak přihlédl k prokázané povaze, intenzitě a dlouhodobosti jednání žalovaného, kdy částku požadovanou žalobkyní považoval v projednávaném případě za přiměřenou náhradu.

3. Proti shora uvedenému rozsudku podal žalovaný odvolání. V tomto se vymezil především proti přiznanému nároku na odčinění další nemajetkové újmy, který žalobkyně uplatnila změnou žaloby. Uvedl, že tento nárok nijak neodůvodnila, pouze zopakovala tvrzení, které již uváděla v rámci svého nároku na ztížení společenského uplatnění. Odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu, která definuje jednak náhradu za ztížení společenského uplatnění a útrapy, které tato pokrývá a jednak nároky na odčinění další nemajetkové újmy. Zdůraznil, že v případě nároků na odčinění další nemajetkové újmy příčinou nových zdravotních problémů, pro které vznikne nárok na odčinění této újmy, není a nemůže být sama škodná událost. Namítl, že s ohledem na aktuální zdravotní stav žalobkyně (který vyplynul i ze znaleckých posudků) je zjevné, že duševní útrapy, které prožila a případně ještě prožívá, jsou spojeny s bolestí a zdravotní újmou, kterou protrpěla v průběhu let 2013 - 2018. Vzhledem k tomu, že všechny útrapy vymezené žalobkyní lze zahrnout pod ztížení společenského uplatnění, nelze část z nich uplatnit samostatně. Ztížení společenského uplatnění již bylo ohodnoceno znaleckým posudkem. Dále vytkl, že okresní soud ve svém odůvodnění stran tohoto nároku na náhradu další nemajetkové újmy uvádí důvody, které žalobkyně v průběhu řízení nezmínila, jako např. nápis na veřejných místech vytvořený žalovaným se zněním „[REDAKCE]“. Konečně nesouhlasil i se závěrem okresního soudu, že žalobkyně z důvodu milostného poměru a z důvodu jednání žalovaného byla v permanentním stresu z prozrazení tohoto poměru, když obecně dle žalovaného lze konstatovat, že stres z odhalení je součástí každého milostného poměru. S porušením manželské věrnosti je pak obecně spojeno snížení vážnosti ve společnosti, což také nelze přičítat žalovanému. Odmítl i to, že by svým jednáním poškodil sexuální složku mezi žalobkyní a jejím manželem, když i před tím byla téměř vymizelá. Okresní soud navíc dle jeho názoru dostatečně neodůvodnil vyčíslení této náhrady právě na částku 905 584 Kč. Navrhl proto, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žaloba bude minimálně v částce 905 584 Kč s příslušenstvím zamítnuta.
4. Žalobkyně se plně ztotožnila se závěry okresního soudu a navrhla potvrzení rozsudku. Odvolání žalovaného považovala za nedůvodné. K náhradě za ztížení společenského uplatnění ve výši 392 490 Kč odkázala zejména na závěry již výše zmiňovaného ústavního znaleckého posudku. K nároku na další nemajetkovou újmu uvedla, že tento nárok odůvodnila v rámci svého podání ze dne 18. 4. 2023. Okresní soud zcela správně i pro posouzení tohoto nároku použil skutečnosti vyplývající z výroku o vině trestního rozsudku. V tomto směru na závěry okresního soudu odkázala. K námitkám žalovaného dále uvedla, že ztížení společenského uplatnění v podobě překážky lepší budoucnosti nezohledňuje další újmu, která jí vznikla mimo jiné i způsobem, jakým bylo do jejího zdraví zasahováno. Zcela mimo takovou újmu na zdraví jsou pak zásahy do osobnostních práv člověka, které byly trestním rozsudkem rovněž náležitě popsány. Odmítl, že by jednání žalovaného spočívající

Shodu s prvopisem potvrzuje [REDAKCE].

v nuceném pořizování fotografií intimních detailů jejího těla, sledování (stalking), pořizování zvukového nebo obrazového záznamu člověka bez jeho svolení či pod nátlakem a jejich využívání, bylo kompenzováno náhradou za ztížení společenského uplatnění Stejně tak i omezování svobody člověka, vydírání a nucení žalobkyně do odmítaných sexuálních praktik nelze podřadit pod zmiňovanou kompenzaci, ale jde o zásah do svobody a důstojnosti člověka. Zdůraznila, že žalovaný ji zcela ovládal, a to pod pohrůžkami, které z jejího pohledu byly takového rázu, že byla nucena se požadavkům žalovaného podvolit. Je tedy nepochybné, že vůlí žalovaného byl zásah do jejích osobnostních práv, k němuž docházelo způsobem podrobně popsáním v trestním rozsudku.

5. Krajský soud jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu – dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že odvolání je přípustné (§ 201 o. s. ř.), obsahuje všechny podstatné náležitosti (§ 205 o. s. ř.) a je podáno osobou oprávněnou a včas (§ 201 a § 204 o. s. ř.), projednal odvolání u jednání (§ 214 odst. 1 o. s. ř.). Přezkoumal napadený rozsudek i jemu předcházející řízení v mezích, ve kterých se žalovaný jakožto odvolatel domáhal jeho přezkoumání (§ 212 o. s. ř.), a přihlížel přitom i k důvodům, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o. s. ř.). Po provedení níže uvedených důkazů dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není opodstatněné.
6. Odvolací soud zcela sdílí správné skutkové i právní závěry okresního soudu, na základě nichž žalobě vyhověl. Pro stručnost plně odkazuje na příléhavé odůvodnění napadeného rozsudku a jen k jeho doplnění a k odvolacím námitkám žalovaného dodává následující.
7. Podle § 81 odst. 1 o. z. je chráněna osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.
8. Podle § 81 odst. 2 o. z. požívají ochrany zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.
9. Podle § 86 o. z. nesmí nikdo zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.
10. Podle § 2951 odst. 1 o. z. se škoda nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích.
11. Podle § 2951 odst. 2 o. z. se nemajetková újma odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.
12. Podle § 2956 o. z. vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.
13. Podle § 2958 o. z. při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.
14. Žalobkyně se žalobou a její změnou v podání ze dne 18. 4. 2023 domáhala na žalovaném zaplacení částky 392 490 Kč, částky 9 680 Kč a částky 905 584 Kč. Částku 392 490 Kč požadovala z titulu náhrady nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění, které jí

žalovaný způsobil svým protiprávním jednáním. Částku 9 680 Kč požadovala z titulu náhrady škody, když tuto vynaložila za znalecký posudek vypracovaný znalcem [REDACTED], který podle Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví stanovil výši náhrady za ztížení jejího společenského uplatnění. Částku 905 584 Kč pak požadovala z titulu další nemajetkové újmy ve smyslu ustanovení § 2958 o. z. za další obtíže, které jí vznikly v důsledku protiprávního jednání žalovaného a které zvyšují intenzitu utrpené újmy na zdraví nad obvyklou míru.

15. Okresní soud pro posouzení výše uvedených nároků žalobkyně správně vycházel zejména z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 7. 2020, č. j. [REDACTED], potvrzeného rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. [REDACTED], resp. z jeho výroku o vině (§ 135 o. s. ř.). Soudy v občanském soudním řízení jsou vázány výrokem o vině pravomocného rozsudku o spáchání trestného činu, a to v rozsahu daném tím, do jaké míry jsou znaky skutkové podstaty trestného činu zároveň významnými okolnostmi pro rozhodnutí o uplatnění nároku. Závěry o konkrétním jednání pachatele, jímž byla naplněna skutková podstata trestného činu, obsažené ve výroku o vině trestního rozsudku pak představují v občanském soudním řízení závazně vyřešenou předběžnou otázku. Soud však není vázán v otázce rozsahu a výše škody, neboť rozhodnutí vydané v trestním řízení posuzuje škodu pouze z hlediska pojmových znaků trestného činu, nikoliv z hlediska občanskoprávní odpovědnosti za škodu (k tomu srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 28 Cdo 273/2014 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 23 Cdo 4142/2016).
16. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu okresního ohledně oprávněnosti nároku žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění i jeho výše. Pro posouzení tohoto nároku okresní soud správně vyšel nejen z výše zmiňovaných rozsudků krajského a vrchního soudu vydaných v rámci trestního řízení, resp. z výroku o vině žalovaného, který podrobně citoval, ale též ze znaleckého posudku Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha doplněného o výsledky zástupce znaleckého ústavu [REDACTED]. Těmito bylo jednoznačně prokázáno, že v důsledku protiprávního jednání žalovaného popsaného ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku nastala u žalobkyně posttraumatická stresová porucha. I po ustálení jejího stavu kolem roku 2020 přetrvávají a nadále u žalobkyně přetrvávat budou trvalé následky lehké újmy. Ke dni ustálení jejího zdravotního stavu byl ústavním znaleckým posudkem určen stupeň jejího postižení v jednotlivých doménách (tj. veškerých v úvahu přicházejících oblastech lidského života) do 25 % a částka odpovídající ztížení jejího společenského uplatnění pak byla stanovena podle Metodiky Nejvyššího soudu České republiky k náhradě nemajetkové újmy na částku 392 490 Kč. Je třeba poukázat i na skutečnost, že sám žalovaný v rámci svého odvolání neuvedl žádné konkrétní důvody, pro které by ústavní znalecký posudek považoval za nesprávný, nenamítal žádné skutečnosti ve vztahu k tomuto posudku, pro které by rozhodnutí okresního soudu považoval za vadné. Pokud tedy okresní soud přejal závěry ústavního znaleckého posudku a na základě těchto (a výroku o vině v odsuzujícím rozsudku) rozhodl, že nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění je požadován důvodně, kdy výši odškodnění stanovil na částku 392 490 Kč, pak tomuto jeho postupu nelze nic vytýkat. I odvolací soud považuje dané závěry za věcně správné.
17. Žalobkyně po právu žádá i náhradu škody ve výši 9 680 Kč. Tuto požadovala v souvislosti s nárokem na náhradu nemajetkové újmy, když zmiňovanou částku vynaložila za zpracování znaleckého posudku [REDACTED] v rámci trestního řízení vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. [REDACTED]. Žalobkyně vynaložený náklad v souvislosti s vypracováním znaleckého posudku prokazatelně doložila (viz faktura ze dne 11. 1. 2020).

Znalecký posudek přitom sloužil jako nezbytný podklad pro uplatnění jejích práv v trestním řízení, jak bylo prokázáno protokoly z hlavních líčení, zejména protokolem ze dne 25. 2. 2020, kdy se žalobkyně se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy připojila do řízení v pozici poškozené. Byl jí dokládán vznik nemajetkové újmy za ztížení jejího společenského uplatnění, stejně tomu bylo i následně při zahájení řízení občanskoprávního. Ani žalovaný v rámci svého odvolání existenci tohoto nároku žalobkyně konkrétními námitkami nezpochybňoval.

18. Žalobkyně náhradu další nemajetkové újmy ve smyslu § 2958 o. z. uplatnila v rámci svého podání (změny žaloby) ze dne 18. 4. 2023. Uvedla, že znalec v rámci znaleckého posudku nehodnotil další obtíže, které negativně ovlivnily její život, např. reminiscence, prohloubení narušení spánku, somatizace, zásah do důstojnosti, zásah do soukromí a stalking. Zdůraznila, že protiprávní jednání žalovaného v ní vyvolávalo strach o život, permanentní stres a starost o budoucnost a pocity méněcennosti. Poukázala na skutečnost, že došlo k zásadnímu zásahu do její důstojnosti a soukromí. Znovu připomenula, že byla nucena se žalovanému dlouhodobě sexuálně podřizovat, žalovaný jí sledoval prakticky na každém kroku, vedl si podrobné záznamy o jejím životě, které pak využíval k jejímu vydírání s tím, že veškeré informace (včetně videonahrávek a jiných záznamů) předá jejímu manželovi, rodině i široké veřejnosti. Bylo tak zasaženo do její důstojnosti. Posléze byla celá věc veřejně projednávána v rámci trestního řízení, kdy v jeho důsledku i široká veřejnost zná podrobné informace z jejího sexuálního života. Došlo tedy i k zásahu do jejího soukromí.
19. Z hlediska procesního práva okresní soud nepochybil, pokud v souladu se zásadou předvídatelnosti soudního rozhodování po závěrech ústavního znaleckého posudku, upozornil žalobkyni, že její nárok na odškodnění je možno podřadit pod další nemajetkovou újmu podle § 2958 o. z., a v tomto směru jí poučil, aby doplnila svá tvrzení a navrhla důkazy, které jsou rozhodné pro posouzení jejího celkového požadovaného nároku na náhradu nemajetkové újmy. Žalobkyně poté svá žalobní tvrzení doplnila právě podáním ze dne 18. 4. 2023. Opět odkázala na trestní řízení vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. [REDAKCE], kdy jednání žalovaného, resp. jeho důsledky na její osobu konkrétně popsala a zdůraznila, že tyto představují další obtíže, které znalce hodnoceny nebyly. Odvolací soud zdůrazňuje, že o povinnosti navrhnout k prokázání rozhodných tvrzení důkazy je soud povinen účastníka poučit ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 a 3 o. s. ř. Zákon (po novelizaci občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2001) nyní stojí na zásadě předvídatelnosti rozhodnutí, která ukládá soudu zpřístupnit účastníkům právní kvalifikaci skutku konkrétním poučením o důkazní povinnosti, jestliže průběh řízení nasvědčuje tomu, že účastníkův právní názor je jiný. Tento postup soudu je spojen s požadavkem určitosti důkazního návrhu, aby bylo vždy zřejmé, k prokázání jaké konkrétní skutkové okolnosti je důkaz navrhován. Okresní soud v daném případě při provádění dokazování postupoval plně v souladu s těmito příslušnými ustanoveními občanského soudního řádu. Okresní soud takto nijak nepřipustně žalobkyni nezvýhodnil a neporušil tak princip rovnosti práv účastníků před soudem. Opačný postup okresního soudu by totiž v případě zamítnutí (části) nároku žalobkyně, aniž by tato byla před tím z jeho strany náležitě poučena, naopak znamenal porušení práva na spravedlivý proces (k tomu srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2005, sp. zn. 29 Odo 18/2004).
20. Neobstojí ani námitka žalovaného, že nárok žalobkyně, kterým se domáhá odškodnění za další nemajetkovou újmu, byl již odškodněn v rámci náhrady nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění, když žalobkyně de-facto znovu opakuje tvrzení, která již uvedla v odůvodnění nároku ve věci ztížení společenského uplatnění. Platí, že ztížení společenského uplatnění souvisí s trvalým poškozením zdraví člověka (jak fyzického, tak psychického) ve

smyslu jeho lepší budoucnosti. Proto je i pro ohodnocení ztížení společenského uplatnění rozhodné ustálení zdravotního stavu poškozené osoby. Právě datum ustálení zdravotního stavu pak představuje okamžik, kdy se nárok na satisfakci (náhradu) za ztížení společenského uplatnění stává dospělým (vzniká). Náhrada za ztížení společenského uplatnění má pokrývat útrapy spojené s přetrvávajícím narušením tělesné integrity, ztrátu životních příležitostí a možností, ztrátu schopností, obtíže a nepohodlí spojené s překonáváním zdravotních následků. Tomu v daném případě odpovídá i náhrada stanovená ústavním znaleckým posudkem. Samotné ztížení společenského uplatnění ovšem nijak nezohledňuje nemajetkovou újmu, která vnikla poškozené osobě v průběhu páchaní trestné činnosti, popř. i v období po jejím odhalení např. v souvislosti s vedením trestního řízení (do doby ustálení jejího zdravotního stavu).

21. Útrapy psychického, ale i fyzického rázu, které žalobkyně v průběhu protiprávního jednání žalovaného zažívala, v jejichž důsledku se u ní nakonec rozvinula posttraumatická duševní porucha (jak bylo prokázáno ústavním znaleckým posudkem), je nutné považovat za součást nemajetkové újmy na jejích přirozených právech. Mezi tyto útrapy spojované s ublížením na zdraví je pak řazen právě strach o život, starost o budoucnost, pocit méněcennosti, atd. Právní úprava náhrady újmy na přirozených právech člověka vychází z antropocentrické koncepce, jež má v intencích obecných garancí občanského zákoníku (§ 3) chránit lidský život, zdraví, osobnostní statky a v neposlední řadě „svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého“ (§ 81 odst. 1). Patrna je tu zřejmá shoda soukromoprávní regulace s doktrínou lidských práv, jejímiž justifikačními důvody jsou mj. lidské potřeby, tužby a přání. Ačkoli zákonodárce poskytl v rámci úpravy předmětného odškodnění již úvodem prostor pro náhradu nemajetkové újmy způsobené duševními útrapami (§ 2956 o. z.), v nárokové rovině upřednostnil tradiční varietu práv na náhradu bolesti a ztížení společenského uplatnění (§ 2958 o. z.), na náhradu nákladů péče o zdraví (resp. léčení, § 2960 o. z.), na peněžité kompenzace (§ 2962 a násl. o. z.) a přidal též právo na zadostiučinění (satisfakci) proti úmyslně jednajícímu škůdci (§ 2957 o. z.). Právo poškozeného na náhradu duševních útrap (psychického strádání) se za stávající interpretace ocitlo v podobě „další nemajetkové újmy“ v zóně mezi z časového hlediska spíše jednorázovou náhradou bolesti a náhradou ztížení společenského uplatnění, svázanou s trvalým stavem. Škodní děje tu mají spočívat v jednorázových či opakovaných ztrátách a strádáních poškozeného, zapříčiněných omezením jeho tělesné i duševní integrity a znamenajících omezení v jeho soukromém a rodinném životě (k tomu srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. II. ÚS 1564/20). Stručně řečeno, právě v souladu s výše uvedeným důrazem na právo člověka žít svůj život podle svého a imperativ plného a spravedlivého odškodnění újmy na zdraví zavedl občanský zákoník v § 2958 vedle bolestného a ztížení společenského uplatnění složku nemajetkové újmy na zdraví, tzv. další nemajetkovou újmu.
22. Odvolací soud si je v souvislosti s výkladem ustanovení § 2958 o. z. vědom judikatury Nejvyššího soudu, na kterou odkazoval žalovaný v rámci svého odvolání. K problematice další nemajetkové újmy se však vyjadřoval i Ústavní soud. Ten konstatoval, že za situace, kdy jsou konkrétně označené újmy plně a spravedlivě odškodněny, není z pohledu ústavního pořádku překážkou, do které kategorie byly obecnými soudy zařazeny. Kontroverzní je však příliš restriktivní přístup k výkladu pojmu další nemajetkové újmy. Proti důrazu Nejvyššího soudu na mimořádnost a kvalifikovanou intenzitu v případě dalších nemajetkových újem namítal, že kritéria mimořádnosti a zvláštní intenzity újmy nevyplývají ani z textu zákonného ustanovení, ani z jeho systematiky - u ostatních dvou újem, bolesti a ztížení společenského uplatnění, obdobná kritéria vyžadována nejsou (MALIŠ, D. Polemika s pohledem Nejvyššího soudu na tzv. další nemajetkové újmy při ublížení na zdraví. Bulletin advokacie, č. 7-8/2019, str. 30 a násl.). V souladu s principem plné náhrady újmy je třeba v rámci kategorie tzv. dalších nemajetkových újem tedy odškodnit vše, co nebylo možné zahrnout

pod náhradu bolestného či ztížení společenského uplatnění, jako například duševní útrapy způsobené psychickou újmou, které současný přístup obecných soudů (založený metodikou Nejvyššího soudu a rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2245/2017 ze dne 11. 1. 2017) náležitě nezohledňuje (k tomu srov. např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. II. ÚS 1564/20 nebo rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2023, sp. zn. I. ÚS 1222/22).

23. Žalobkyně tvrdila a v řízení bylo prokázáno, že po dobu asi pěti let ztratila možnost žít podle své vlastní vůle, byla vystavena neustálému strachu o život a stresu ze stupňujícího se nátlaku ze strany žalovaného, byla zcela pod jeho kontrolou, kdy se žalovanému musela hlásit a sdělovat mu svůj denní program, podrobovat se všem jeho příkazům i přáním, a to i takovým, které výrazně zasahovaly do její nejjintimnější sféry, zažívala pocity méněcennosti a strachu o budoucnost. Odvolací soud je ve shodě se soudem okresním v tom, že i při posouzení tohoto nároku lze skutkově vycházet z odsuzujícího rozsudku vydaného v trestním řízení vedeném proti žalovanému. Není pochybením při skutkových závěrech, pokud okresní soud z výroku tohoto rozsudku o vině citoval pasáže, na něž žalobkyně přímo neodkazovala. Odvolací soud zdůrazňuje, že žalobkyně od počátku ke všem nárokům na náhradu nemajetkové újmy odkazovala na celé znění tohoto výroku. Okresní soud nenarušil nijak princip rovnosti stran řízení, pokud v odůvodnění svého rozsudku vybral ty pasáže odsuzujícího trestního rozsudku, které považoval za nejpodstatnější.
24. Protiprávním jednáním žalovaného, které je po stránce skutkové definováno ve výroku o vině odsuzujícího trestního rozsudku, byly žalobkyni jistě působeny útrapy, které musela po celou dobu zažívat. Dokonce i v samotném projednání věci v trestním řízení, kdy se veřejnost včetně blízkého okolí žalobkyně dozvěděla o podrobných detailech z jejího intimního života, lze spatřovat další výrazný zásah do jejího soukromí, který se nutně musel negativně promítnout do jejího psychického stavu. To dokazuje i ústavní znalecký posudek, který konstatoval, že u žalobkyně proběhlo onemocnění neurotického charakteru, tedy obtíže úzkostného a s úzkostí sdruženého charakteru nasedající na prožitou situační zátěž – tzv. posttraumatická stresová porucha. Před počátkem trestné činnosti žalovaného přitom u žalobkyně žádné duševní obtíže dokladovány nebyly. Odvolací soud proto ve shodě se soudem okresním i tento nárok žalobkyně považuje za oprávněný a žalobkyni vyčíslenou výši náhrady za přiměřenou.
25. Za relevantní kritéria pro určení výše náhrady další nemajetné újmy okresní soud správně považoval zejména dobu, po kterou se žalovaný protiprávního jednání vůči žalobkyni dopouštěl, povahu, závažnost, intenzitu a dopad jednání na osobu žalobkyně. Odvolací soud vážil, že duševní útrapy, stres, pocity strachu a méněcennosti, které žalobkyně po dobu páchaní trestní činnosti zažívala, nemohly být nikterak zanedbatelné, pokud se u ní v jejich důsledku následně (v roce 2018) rozvinula posttraumatická stresová porucha. Neobstojí námitka žalovaného založená na argumentaci, že stres z odhalení mimomanželského poměru je součástí každého takového poměru, neboť je s tím spojeno i snížení vážnosti ve společnosti. Dále ani námitka, že by jeho jednáním byla poškozena sexuální složka vztahu mezi žalobkyní a jejím manželem, a konečně, že by jeho jednání vůči žalobkyni zásadně negativně ovlivnilo její vztah vůči ostatním osobám a přátelům. Tato argumentace žalovaného má zřetelně za cíl pouze zlehčit dopad jeho vlastního jednání na osobu žalobkyně. Nemůže obstát srovnávání „stresu“ zúčastněných v rámci dobrovolného mimomanželského poměru se situací, které musela čelit žalobkyně po dobu pěti let, kdy byla např. opakovaně nucena k souložím se žalovaným, orálním a análním pohlavním stykům, pořizováním fotografií jejích nejjintimnějších partí a také vydírání, že tyto budou zaslány nejenom její rodině, ale též zpřístupněny široké veřejnosti. Souhrnně řečeno odvolací soud

proto v žádné z těchto námitek neshledal důvod pro snížení nároku žalobkyně (tak jak byl uplatněn) na náhradu jak další nemajetkové újmy, tak i ztížení společenského uplatnění.

26. Odvolací soud proto ze všech těchto důvodů rozsudek okresního soudu jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.
27. O nákladech odvolacího řízení krajský soud rozhodl v souladu s § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. a v odvolacím řízení plně úspěšně žalobkyni přiznal vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů, které účelně vynaložila. Celkové žalobkyní účelně vynaložené náklady v odvolacím řízení činily 14 036 Kč. Náklady sestávají z odměny za zastupování advokátem v celkové výši 11 000 Kč, tj. za dva úkony právní služby (sepis vyjádření k odvolání a účast na jednání odvolacího soudu) po 5 500 Kč vycházejí z tarifní hodnoty 109 680 Kč (50 000 Kč + 50 000 Kč + 9 680 Kč/ztížení společenského uplatnění + další nemajetková újma + náhrada škody; k tomu srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 nebo rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2023, sp. zn. III. ÚS 1179/23) dle § 7 bod 5., § 9 odst. 1, § 9 odst. 4 písm. a/ a § 11 odst. 1 písm. d/ a g/ vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „AT“), paušální náhrady hotových výdajů příslušejících k těmto úkonům právní služby po 300 Kč (celkem 600 Kč) dle § 13 odst. 1 a 4 AT, a náhrady daně z přidané hodnoty ve výši 21 % z celkové částky 11 600 Kč. Podle § 149 odst. 1 o. s. ř. uložil odvolací soud žalovanému povinnost nahradit náklady řízení k rukám zástupce žalobkyně a lhůtu k zaplacení nákladů stanovil podle § 160 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání (§ 237 až 238a) je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení rozsudku u Okresního soudu v Trutnově a rozhoduje o něm Nejvyšší soud ČR se sídlem v Brně.

Hradec Králové 11. března 2024

JUDr. Jiří Petržálek v. r.
předseda senátu